

Handläggare: Doina Velasquez Castro
Telefon: 08-508 20 065
Handläggare: Marianne Flynnner
Telefon: 08-508 20 528

ANSÖKAN FOLKHÄLSOANSLAGET: RÅGSVEDS HÄLSOTRÄDGÅRDAR

Ansökan till landstingets folkhälsoanslag

FÖRSLAG TILL BESLUT

Vantörs stadsdelsnämnd tillställer landstinget ansökan om 2,956 miljoner kronor ur folkhälsoanslaget till Rågsveds hälsoträdgårdar, enligt förvaltningen tjänsteutlåtande daterat 2006-07-07

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Margaretha Selin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Folkhälsoanslaget är projektmedel som fördelas av Stockholms läns landsting för åren 2006 till och med 2008. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden ansöker om 2,956 mkr kronor för att utveckla så kallade hälsoträdgårdar vid Rågsveds Äldrecentrum.

ÄRENDETS BEREDNING

Ärendet har utarbetats inom äldre- och handikappomsorgen inklusive socialpsykiatri. Samverkan har skett med fastighetsbolaget MiCasa som finansierar byte av tätskikten för terrasserna där hälsoträdgårdarna ska anläggas. Samverkan har också skett med Salongernas samarbetsorganisation samt med Landstingets primärvård genom Rågsveds Vårdcentral och Rehab Högdalen, liksom med det lokala pensionärsrådet och de fackliga företräda.

BAKGRUND

Folkhälsoanslaget är projektmedel som fördelas av Stockholms läns landsting för åren 2006 till och med 2008. Syftet med folkhälsoanslaget är: "En god och jämlik hälsa för alla i länet." Detta ska uppnås genom att stimulera och möjliggöra utveckling av folkhälsoarbetet inom vissa prioriterade områden på regional och lokal nivå i Stockholms län.

Ansökningarna ska vara landstingets Beställare Vård tillhanda senast den 31 augusti för ansökan om medel för påföljande år. Flerårsprojekt ska varje år lämna en ny ansökan tillsammans med halvårsrapport.

Anslaget delas i första hand ut till följande insatser.

- Metodutveckling med primärpreventiv/hälsofrämjande ansats
- Projekt som syftar till att implementera väl beprövade primärpreventiva/hälsofrämjande metoder och arbetssätt i befintlig verksamhet
- Informationsinsatser/utbildning om hälsans livsvillkor/risk- och friskfaktorer (exempel på målgrupper: anställda i landsting och kommun, politiker och organisationer)

Medel tilldelas enbart projekt med hälsofrämjande och/eller förebyggande ansatser (primärprevention) och som beaktar kvinnors och mäns, flickors och pojkars olika behov och preferenser.

Insatser som avser vård, behandling eller rehabilitering, reguljär verksamhet eller verksamhets- eller metodutveckling som normalt ingår i verksamhetens budget/uppdrag, finansieras inte av folkhälsoanslaget.

Följande områden kommer under åren 2006 till och med 2008 att prioriteras vid tilldelning av medel ur folkhälsoanslaget. Projekt kan söka medel inom ett område eller flera områden i kombination.

- **Livsvillkor**
- **En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård**
- **Levnadsvanor (i prioriteringsordning)**

- Ökad fysisk aktivitet/minskad övervikt/goda kostvanor
- Minskat tobaksbruk
- En hälsosam sexualitet
- Övrigt
- **En god psykisk hälsa bland barn, ungdomar och unga vuxna**
- **Hälsofrämjande arbete riktat mot äldre**

För att erhålla medel ur folkhälsoanslaget ska projekten:

- Utgå från dokumenterade behov (könsuppdelad statistik ska användas där sådan finns tillgänglig)
- Sträva efter en jämlik och jämställd hälsofördelning
- I ansökan beskriva planer för vidmakthållande och vidare tillämpning

Följande punkter bedöms vid granskning av ansökan.

- Följsamhet till prioriterade områden och riktlinjer
- Projektets syfte och tydlighet
- Projektering för vidmakthållande och vidare tillämpning
- Projektets nyhetsvärde och generaliserbarhet
- Metodik för att genomföra projektet
- Projektets betydelse i relation till kostnaden
- Projektledarens kompetens för uppgiften
- I vilken utsträckning projektet bidrar till samverkan mellan olika aktörer
- Huruvida hänsyn tas till kvinnors och mäns, flickors och pojkars eventuellt skilda behov

I bedömningen av ansökningar till folkhälsoanslaget kommer stor vikt att fästas vid planering av samverkan, vidmakthållande och vidare tillämpning.

Alla ansökningar bedöms av en utsedd sakkunniggrupp. Gruppen lämnar förslag till Hälso- och sjukvårdsutskottet för beslut. Beslut samt motivering fattas årligen av Hälso- och sjukvårdsutskottet (HSU) under årets fjärde kvartal.

För nya projekt som beviljas medel skickas anvisningar avseende projektets genomförande ut för underskrift av ansvarig för projektet. Anvisningarna reglerar medelstillelse, tidplan, och former för avrapportering. När beställarkontoret mottagit underskrivet underlag kan medel utbetalas.

Skriftlig uppföljning av projekten sker i form av halvårs och årsrapport. Vid avslut lämnas en slutrapport innehållande såväl en ekonomisk redogörelse som en fullständig dokumentation.

STADSDELSFÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Utevistelse och fysisk aktivitet är hälsofrämjande och påverkar därför den enskildes behov av vård och omsorg. Hälsoeffekterna, mätbara och/eller upplevda, innebär en starkt positiv förändring av vardagen för äldre som regelbundet vistas i utemiljö¹.

Bland effekterna kan nämnas

- stärkt skelett och därmed minskad risk för benskörhet
- bibehållen muskulatur och rörlighet
- förbättrad sömnkvalitet
- minskad läkemedelskonsumtion

Hälsoträdgårdarna kommer att fungera i praktiken som en förlängning/fördjupning av Salongernas verksamhet, genom att erbjuda de äldre i Vantör möjligheten till meningsfull utevistelse (fysisk aktivitet/rörelse) kopplat till sociala aktiviteter (psykosociala aspekten), året runt, med grundprincipen att ”pigg pensionär hjälper mindre pigg pensionär att bli piggare och själv blir ännu piggare av det”.

Det första steget inför tillkomsten av hälsoträdgårdar har varit att utbilda den tillträdande projektledaren i hälsoträdgårdsplanering via SLU – Alnarps fortbildningskurs Trädgård och Park som rehabilitering. Som ett resultat av denna utbildning tog projektledaren fram förslaget till hälsoträdgårdarna. Under detta arbete har både brukare och personal intervjuats dels om vilka behov/önskemål de hade om trädgårdarnas utformning, dels om deras personliga intresse i trädgårdsarbete. Intervjuerna resulterade i en analys av dåvarande situation samt en inventering av intressenter i framtida hälsoträdgårdarnas användningsområden.

Utifrån detta finns nu ett förslag på hur trädgårdarna ska utformas. Hälsoträdgårdarna ska bestå av två olika terrasser – Östra Salongsträdgården och Västra Salongsträdgården – som ska anläggas etappvis. Det som kvarstår är att anlägga dem och att utbilda personalen och frivilligarbetare i användning av hälsoträdgårdsmiljö för att trädgårdarna ska kunna fungera i ett hälsofrämjande/förebyggande syfte. I ett separat ärende lämnar förvaltningen en ansökan till Kompetensstegen där utbildningsinsatser i anslutning till hälsoträdgårdarna ingår. Denna ansökan avser främst anläggningen av hälsoträdgårdarna.

Fastighetsägaren MiCasa behöver byta tätskiktet över terrasserna där befintliga trädgårdar är anlagda. Eftersom detta arbete innebär en total nedmontering av de befintliga trädgårdarna är fastighetsägaren beredd att återställa dessa till nuvarande skikt, men är inte beredd att bekosta ytterligare kompletteringar, till exempel särskilda tillgänglighetsanpassningar och/eller miljöanpassningar till krav som en hälsoträdgård ställer. Det är det som denna ansökan avser.

Med särskilda tillgänglighetsanpassningar menas:

¹ Bengtsson Anna, R 2003:60

- Fysisk tillgänglighet – access - plana cirkulationsytor utan nivåskillnader och med minimal lutning, inga trösklar, bredda dörrar som möjliggör för sängliggande boende att vistas ute, mm.
- Psykosocial tillgänglighet – trygghet och säkerhet – bl.a. kantstöd för alla gångvägar, larmsystem.
- Tillgänglighet till information/kommunikation – att uppfatta närvaron av trädgårdarna –fönsterpartier utan indelning.
- Tillgänglighet till verksamhet – lämpliga, anpassade och varierande aktiviteter.

Den befintliga trädgårdsmiljöns problematik innefattar:

Access i lutande plan (lätt att ta sig ut, mycket svårt att ta sig in), nivåskillnader mellan betongplattorna på upp till 1,5 cm, underdimensionerade dörrar på 79 cm (rekommenderat, minst 84cm friöppning), indelning av fönsterpartierna mot trädgården i ögonhöjd för rullstolsburna, inga kantstöd, ingen möjlighet att larma från trädgården.

Särskilda miljöanpassningar till krav som hälsoträdgårdar ställer innebär bl.a. mängder av vegetation, stor variation i helhetlig bild, möjligheten att uppleva sol, skugga, luftfuktighet, behagliga ljud (vatten, insekter, fåglar), dofter, smaker, taktil stimulans, varierande aktiviteter i grupp eller som enskild individ.

Projektets syfte är att erbjuda de äldre i Vantör möjlighet till en attraktiv och meningsfull utevistelse i förebyggande och/eller hälsofrämjande syfte, i form av hälsoträdgårdar vid Rågsveds Äldrecentrum.

Förvaltningen föreslår att nämnden tillställer landstinget ansökan om 2,956 mkr kronor från folkhälsoanslaget till hälsoträdgårdar vid Rågsveds Äldrecentrum.

BILAGOR

1. Projektansökan
2. Bilagor till projektansökan:
 - bilaga 1, Tidsplan och budget 1 sid.
 - bilaga 2, Samverkan med andra arbetspartner 3 sid.
 - bilaga 3, Projektorganisation 1 sid.
 - bilaga 5, Kontaktuppgifter för finansiärer/bidragsgivare och samarbetsarbetspartner, 1 sid.